

VARGENS UNGE

JOHANNA HOLMSTRÖM

Vargens unge

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

På Albert Bonniers Förlag har tidigare utkommit
Handbok i klardrömmar 2022

*Spoiled, selfish, little child
Went out to play out in the wild
We found you shaking like a leaf
Underneath your family tree*

”When You Break”, Bear’s Den

Citatet på s. 329–330 är hämtat ur Pentti Linkolas
essäsamling *Voisiko elämä voittaa*
(författarens översättning).

www.albertbonniersforlag.se

COPYRIGHT © Johanna Holmström 2024

ISBN 978-91-0-019488-8

OMSLAGSFORMGIVNING Elina Grandin

OMSLAGSBILD © Rosabrille/Photocase, Annie Spratt/Unsplash

TRYCK Scandbook, EU 2024

I

Kuhmo, maj 2023

Muggen med det nybryggda kaffet faller ur Seijas hand och landar i köksgolvet med ett smäck då hon ser den toviga, lilla varelsen som står mitt bland tulpanerna och betraktar henne genom fönstret. Handen flyger upp till bröstet och hon måste gripa tag i bordsskivan för att inte knäna ska ge vika och skicka henne ner mot bitarna av vitt porslin som bara sekunder tidigare pryts av texten *Beers, Bears and Kuhmo*.

Hon svajar till och provar sedan med ett kort steg om benen bär henne, och när hon för säkerhets skull ropat på Tarmo, som hon hör slamra med något i vardagsrummet till vänster om hallen, tittar hon än en gång ut genom fönstret mot gårdsplanen och gräsmattan som inramas av rabatter för blommor i olika säsong, och jo, nog står den där, fortfarande, och ser på henne med mörka och vidöppna ögon. Eller *han*, förresten, för såvitt Seija kan se är det en rufsig liten pojke med sko bara på den ena foten.

Efter att hon blinkat några gånger för att kontrollera att också det går, och när hjärtat har gått med på att lägga något av takten bakom sig, får Seija plötsligt fart och skyndar i riktning mot ytterdörren.

Väl där, med handen på handtaget, hejdar hon sig. Det kan ju vara en bluff av något slag? Någon liten rysk eller rumänsk pojke vars föräldrar eller gäng eller vete vad står bakom tujorna bredvid garaget och väntar på att hon ska öppna, så hon vänder

tvärt om och hämtar spiskroken från eldstaden. Sedan öppnar hon dörren på vid gavel och ropar:

”Jag kommer ut!”

Pojken rör sig inte och Seija närmar sig försiktigt, fötterna kippande i ett par rosa- och vitrandiga plasttofflor som är hala på den fuktiga gräsmattan. Hon låter undslippa ett medlidsamt ljud när hon ser hur det är fatt med barnet, men han reagerar inte. Kläderna, som en gång haft andra färger, går i olika nyanser av grått. Han bär en collegetröja och en tunn jacka med dragkedja. Ett par mörka bomullsbyxor och ovanligt nog ett bälte. I bältet hänger en kniv i en ljusgrå slida. Halsen är naken och sticker blek och sårbar upp ur halsöppningen. Det småbarnsrunda ansiktet är strimmigt av smuts. Han ser inte ut att vara mer än tre år gammal. Seija sträcker fram handen mot hans axel och lägger fingertopparna lätt på skuldran.

En kort stund händer inget. Sedan drar pojken efter andan som för att skrika men inte ett ljud kommer ur honom. Seija släpper spiskroken och drar barnet i sin famn. Ett viftande, morrande paket av snor och saliv och tänder. Fötterna slår mot hennes lår och hans häftiga motstånd faller henne bakåt på det våta gräset. När hon ropar till av förvåning upphör hans kamp lika plötsligt som den börjat. Barnkroppen blir slak och viljelös i hennes kraftiga armar och Seija ligger där en stund och andas. Kylan och vätan tränger igenom den tunna ljusgrå bomulls-jumpersn axel och de mörkblå leggingsen vid höften och låret. Glasögonen immar men har tack och lov inte spruckit.

Dörren öppnas och Tarmo sticker ut huvudet. Om Seija inte varit så uppbragd hade hon skrattat åt hans uppsyn. Munnen halvöppen och ögonen stora förvånade rundlar under de tjocka ögonbrynen.

”Vad i hela världen?” undrar han, och Seija kan gott hålla med.

Luften doftar vår, men under taket på norrsidan av huset står

snödrivorna ännu höga trots att blåsipporna redan har haft sin tid och där ligger Seija, rufsig i det kortklippta mörka håret med en liten, främmande pojke i sin famn.

Hon välter över på sidan och tar sig på fötter. Drar upp pojken i sittande ställning och lyfter honom. Sedan bär hon honom med bestämda steg mot sin man som står och stirrar på henne över kanten av de runda läsglasögonen.

Den kvällen kokar Seija varm choklad för första gången på trettio år. I det gula lampskenet under spisfläkten rör hon noga om i kastrullen för att mjölken inte ska få skinn på ytan, det är viktigt, för den här lille pojken behöver varm choklad utan något skinn och han behöver rejäla limpskivor med lika rejäla korbitor på. Ångan som stiger upp ur kastrullen samlar sig på huden och på glasögonen. Hon suckar en gång där hon står och tänker på vad de förmodligen har framför sig.

Polisförhör, myndighetsbesök ...

”Herregud”, muttrar hon, och skakar på huvudet när hon tänker att det kanske dröjer en tid att reda ut var pojkens föräldrar är, och att de i värsta fall hittas söndertrasade av en björn uppe i bergen eller slukade av myren.

Forsrännare, bergsklättrare, till och med laxfiskare lyckas ta kål på sig själva i de här utmarkerna och alltid är det sedan Kuhmo som får skulden och inte bara besökarnas dumdristiga oförsiktighet och totala brist på överlevnadskunskap.

Thailändska och inhemska bärplockare. Metallrockband som ska spela in sina musikvideor. Att vara vildmarksguide här ute betyder förvånansvärt ofta att man får leta reda på läderklädda, långhåriga och vitsminkade killar, fulla av nitar på de mest bisarra ställen, som sedan ligger och kvider av uttorkning vid roten av en gran när de har gått för att lätta på blåsan och råkat villa bort sig.

”Herregud”, säger Seija, nu högre, och tittar rakt upp i taket när hon tänker att pojken kanske är sonen till just en sådan

pappa som nu stövlar omkring i mossen och brölar, men inte i takt med musiken.

Tanken är en aning underhållande och hon måste dra på munnen där hon mäter upp kakaopulvret.

Om det vore så väl, tänker hon.

Hon befarar trots allt att något mycket värre har hänt. Ett brott. En kollision. Kanske pojken har krupit ut ur ett bilskrot någonstans.

”Usch”, säger hon och brer smör på brödet.

Den färdigskivade korven ligger redan på en tallrik på det runda köksbordet med grön- och vitprickig vaxduk. Hon fullbordar sitt verk och bär det på en plastbricka till vardagsrummet där Tarmo sitter bredvid pojken i den L-formade blå sammetssoffan framför det valnötsbruna soffbordet och den redan gammalmodiga teven i bokhyllan.

Vaser och ljusstakar, böcker och familjefotografier samsas med varandra på hyllorna och Tarmos händer vilar mellan knäna då han försöker prata litet med barnet. När han hör Seija komma in i rummet ser han på henne och skakar på huvudet.

Sedan de fått in pojken i huset har han inte gett ett ljud ifrån sig. Han är inte fullt så apatisk längre och han verkar inte vara rädd för dem. Seija har letat på mobilen efter nyheter om försvunna barn eller bilolyckor, men än så länge verkar ingen sakna honom. Tarmo har åkt till Tokmanni för att handla lite rena och torra kläder samt blöjor. Pojken har kissat ner sig och de har tvättat kläderna som nu är på tork i tumlaren.

Medan de pysslade om honom hade Seija putsat den värsta smutsen av honom med en fuktig handduk. Under smutsen var huden täckt av blåmärken och skråmor. Hon hade lyft upp hans skjorta, helt lätt, och noterat att det verkade vara lika ställt med resten av kroppen.

Nu ser hon på Tarmo och han nickar till svar. Något annat behövs inte för att han ska följa henne in i hjälpköket där de i torktumlarens matta av ljud kan prata utan att pojken hör dem.

”Han verkar vara fullkomligt traumatiserad”, säger Seija. ”I chock. De där blåmärkena...”

”Kanske har han skadat sig under sina irrfärder, varifrån han än kommit”, säger Tarmo, och Seija tittar ner mot sina tår medan hon funderar.

Hennes bortemot femtio år inom småbarnsfostran har lärt henne att det nästan aldrig är så enkelt som det ser ut, och hon skakar på huvudet.

”Vi får hoppas det, men inte vet jag. Armarna... det ser nästan ut som om han hållits fast med våld.”

Tarmo står med händerna i sidorna och armbågarna rakt ut och hon kan se att tanken på barnmisshandel får hans käkar att hårdna och rynkan mellan ögonbrynen att djupna.

”Fan ändå. Om jag hade de där jävlarna här skulle jag...”

Han hytter en gång med knytnäven och hon fnysar till. Inte är han någon slagskämpe han inte. Rektor för Kuhmo samskola och pensionerad precis som hon själv sedan ett par, tre år tillbaka. Till och med de fyrtioliters mullsäckar som de brukar köra hem från Laitilas trädgårdshandel får honom, när de ska lastas in och ut ur bilen, att andas lite väl tungt för att vara en man i sina bästa år.

”Jo, jo”, säger hon och klappar honom på överarmen.

Sedan klämmer hon honom lekfullt över bicepsen och han spänner den instinktivt innan allvaret åter sänker sig över ljudet från tumlaren.

”Vi måste...” säger Tarmo.

Hon nickar. Det är dags att ringa Partakoski, men något i Seija drar sig inför att kontakta polisen.

”Satan”, muttrar hon, och Tarmo ger ifrån sig en förvånad grymtning, för det är inte ofta Seija använder sig av kraftuttryck. ”Vi gör det imorgon. Nu måste pojken få äta och sova.”

Tarmo tvekar.

”Tror du verkligen det är så klokt?” säger han efter en stund. ”Hans föräldrar kanske letar efter honom precis just nu?”

De ser på varandra. Försöker läsa varandras blickar och kommunicera utan ord.

”Du såg ju hur han såg ut”, svarar Seija. ”Om hans föräldrar har åstadkommit det där så är det bättre om de inte hittar honom. Då kan de gärna få vänta.”

”Men det vet vi ju inte”, invänder Tarmo. ”Kanske har han bara vandrat sin väg någonstans ifrån. Tänk dig själv i den situationen. Skulle inte du vilja veta att ditt barn är i trygghet?”

Minnen från en tid då Seija befann sig i just den situation som Tarmo pratar om glider fram och hon överlägger en stund med sig själv. Så fort hon fick syn på pojken hade hon gripits av ett behov att beskydda honom. Men hon vet också att han behöver komma till rätta och få hjälp.

”Jo”, säger hon motvilligt. ”Vi måste ringa. Gör det du, men fråga efter Ansku. Att de tar henne med sig och inte någon annan.”

De nickar i samförstånd och Seija tvingar sig till ett leende då hon går in i vardagsrummet där pojken blivit lämnad med sina mackor och sin choklad framför sig. Hon har väntat sig att komma tillbaka till tömt porslin men i stället sitter pojken bara där och ser på tallriken och muggen.

Chokladen har fått skinn på ändå och Seija går fram till honom med axlarna uppdragna mot öronen medan hon klappar lätt i händerna.

”Så, så. Ska du inte äta?”

Pojken bara ser på henne. Sedan öppnar han munnen och spottar ut något fyrkantigt och litet i sin handflata. Utan ett ord sträcker han fram föremålet mot Seija som lutar sig mot det och kisar för att se bättre. I en pöl av saliv ligger en plastbit, inte mer än tre centimeter lång och två centimeter bred.

2

Äldre kriminalkonstapel Minna Salminen vill inte gå hem. Det är fredag kväll och trängseln inne på Villipeura är påtaglig trots att klockan bara är halv nio på kvällen. Veckan har känts lång även om den inte precis kunde kallas hektisk. Snarare tvärtom.

I onsdags hade en svensexa från Seinäjoki åkt nakna ner för pisten i Vuokatti trots att säsongen redan är över och igår hade en finnhäst i Halla blivit skrämmd av en fortkörare och klivit ner i ett översvämmat dike. Det hade tagit tre timmar att få upp den med hjälp av draglinor och när den väl kommit ur dyn var den så illa tilltygad att den ändå måste avlivas. Ägaren, en ung tjej i fullständigt våta och leriga ridkläder, hade stått bredvid och gråtit högljutt medan hon pratade med sin pappa i telefonen nästan hela tiden.

En sådan vecka hade det varit. Riktiga idiotuppdrag som inte hade något med Minnas ställning att göra, men så var det här uppe. Om hon bara ville utreda hårda brott skulle hon vara tvungen att flytta till tätorterna nere i söder, och det var då det sista hon ville. Hellre nudister och älgproblem.

Nu bär hon fyra stop mellan sina händer och en man i fleece-tröja och keps stöter till henne så att ölen skvätter över och blöter ner hennes svarta jeansjacka och den mörkblå blusen därunder.

”Se upp”, säger hon, men han har redan gått vidare.

Hon kan se hans omfångsrika rygg försvinna bort mellan de ropande och skrattande helgfrarna och hon gissar att han om ett par timmar kommer att vara en av de första som faller omkull inne i baren till tonerna av ”Aikuinen nainen”

på karaoke. Minna småskrattar och skakar på huvudet. Det platinablonda håret som är avklippt i höjd med hennes käklinje gungar och de långa silverörhängena med blå topaser hon fått av Iivo i fyrtioårsgåva rispar lätt mot huden.

Hon lyfter blicken och ser sin arbetspartner Timo Kyrö höja en arm och vinka till henne. Han och de två andra kollegorna, Esko Sydänsyrjä och Markku Kilpelä, har redan satt sig ner och hon banar sig fram mot dem. En arm kommer flygande och träffar Minna på kinden innan hon hinner vända sig bort, och en ung kvinna med svart hår ända ner till midjan och vit ärmlös topp griper tag i hennes axel.

”Hej förlåt!” skriker kvinnan i Minnas öra och hon kniper ihop läpparna och nickar till svar.

Rynkan mellan hennes ögonbryn är så djup att hon skulle kunna hålla fast en femtiocentsslant med den.

Timo Kyrö hoppar ner från sin stol och kommer henne till undsättning. Han tar två av stopen och för dem till bordet där de andra sitter.

”Fan. Det här är ju farligare än vårt jobb”, säger Minna och gnuggar kinden.

Hon måste nästan skratta åt att hon ville bli polis för att hon längtade efter spänning, men att hon vid fyrtiofem års ålder knappt har sett ett enda lik som inte har varit resultatet av en olycka eller sjukdom. Eller helt enkelt av ålderdom.

”Sådant är Kuhmo. Lugnt”, brukar hennes chef, överkommissarie Kari Partakoski säga, och le nöjt under den yviga, grå mustaschen.

Ju lugnare desto bättre, verkar han tycka, och det är sant som han säger. Trakten har sina problemområden där polisens närvaro är nästan daglig, men i övrigt handlar en stor del av brotten om snatteri, tjuvjakt, familjevåld, osämja mellan grannar och olagliga vapen. Mopedrally och högljudda fester på helgerna när alla vet att lokalpolisen inte jobbar. De senaste årens två mord på kort tid har varit ett undantag.

”Vårt jobb är att inte behövas”, är ett annat av Partakoskis valspråk, och på sistone har Minna funnit det alltmer frustrerande.

Där hemma väntar hennes Iivo och deras två barn, Santtu som är elva år gammal och lilla treåringen Mirjami. Blotta tanken på att hon går från att valla vuxna på jobbet till att valla barn där hemma får henne att tömma stopet snabbare än hon tänkt sig. Timo ger henne en blick under höjda ögonbryn och hon återgäldar den med en under sänkta för att påminna honom om rangordningen dem emellan. Han är tretton år yngre och vad gäller dem två är det hon som bestämmer.

Så också hemma, tänker hon, men ändrar sig sedan. Nej, där hemma är det lilla Mirjami som bestämmer och Minna som får finna sig i det. Och hon signalerar åt Esko att hon vill ha en till öl.

Någon faller omkull framför henne och hon noterar att det är killen som stötte till henne tidigare. Klockan på hennes arm visar knappt nio. Minna skakar på huvudet då de första tonerna av ”Lapin kesä” börjar ljuda ur högtalarna.

Fel hade hon, fel låt, och hon skrattar tyst för sig själv medan hon ser ut över de högljudda, aspackade Kuhmoborna som helst av allt bara vill sjunga med och dricka tills de glömmer att de lever i en borttynande ort där inget någonsin händer och där hon själv, Minna Salminen, arbetar med att inte behöva finnas överhuvudtaget.

Hon plockar fram mobilen och noterar tre missade samtal och två textmeddelanden. Med en stigande känsla av oro stryker hon med fingret över skärmen. Hinner tänka att någotdera av barnen insjuknat eller att Iivo har börjat ringa henne bara för att sabba hennes utekväll. Oron övergår i förvåning då hon noterar att det är Partakoski som försökt få tag på henne. Hon letar med blicken över vimlet i baren och får syn på Timo som tränger sig mot dem på väg tillbaka från toaletten. Hon glider ner från stolen och går fram till honom.

”Du får glömma din öl. Partakoski har ringt.”

”Är det något viktigt?” undrar Timo motvilligt, för han hade helst stannat där och ridit ut deras lediga kväll tills ljuset i baren blinkade och sedan slocknade i hans huvud.

”Troligen. Han har ringt tre gånger. Jag går ut och kollar vad det är medan du säger hej då åt pojkarna.”

Hon skyndar mot ytterdörren med en pirrande känsla i maggropen. Fingrarna darrar lite när hon får upp Partakoskis nummer och andningen är ojämn då hon lyssnar på signalerna som går fram.

Äntligen, äntligen är något på väg att hända.

När patrullfordonet stannar vid vägkanten utanför paret Sadeniemis villa, ett timmerhus med brädfodringen målad i ljusblått och mörkgrått bakom en tät häck av idegran, låter Minna undslippa en lätt suck.

Här igen, men inte i samma ärende, tänker hon, medan hon öppnar bilbältet.

Redan under samtalet med Partakoski hade hennes känsla av upprymdhet runnit över i motvilja då hon hört att uppdraget gällde Seija och Tarmo Sadeniemi. De bor rätt avlägset, i Syrjälä, och hon brukar inte vanligen springa på dem. Hon hade redan för flera år sedan noterat att de oftast handlade i K-market och då började hon uteslutande att handla i S-market, där Iivo dessutom var personalchef. Efter en tid vande hon sig vid att aldrig gå in mellan konkurrentens hyllor och därmed minimerade hon också risken att behöva träffa Sadeniemis på nära håll. Alltid lyckades det inte. Julkyrkan och skolavslutningar var oundvikliga mötespunkter och då brukade hon bara nicka kort och sedan vända bort blicken. Men nu är hon alltså där igen, på uppdrag, och hon stiger långsamt ut ur bilen.

Timo ger henne en snabb blick som hon inte besvarar. Han vet inget om den där kvällen för tjugo år sedan då hon, ännu ny i jobbet, hade stannat utanför samma hus, inte med sirenerna

ylande men nog med blåljusen blinkande. Tyst hade ljusen ritat sina illavarslande cirklar i mörkret och lockat paret Sadeniemi till sitt fönster. Minna satt bakom ratten till patrullfordonet med ett bud som ingen familj någonsin vill höra.

Gruset knastrar under hennes sulor. Inget har förändrats. Samma gräsmatta och samma hus, men nu ett äldre par, och hon också, med tjugo år mer att bära i sina steg uppför gången mot trappan.